

Ragunda kommun

Rektorn vid Anders-Olofskolan

Beslut för grundskola och grundsärskola

efter tillsyn av Anders-Olofskolan
i Ragunda kommun

Tillsyn i Anders-Olofskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Ragunda kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Anders-Olofskolan besöktes av Skolinspektionen den 15 maj och den 16 maj 2013.

Fakta om skolan

Anders-Olofskolan ligger i samhället Hammarstrand i Ragunda kommun. Vid skolan bedrivs utbildning i årskurserna 6–9. Skolan leds av en rektor. Verksamheten bedrivs i två arbetslag: årskurserna 6–7 och årskurserna 8–9. Skolan har totalt omkring 130 elever.

Andel elever som i de nationella proven för årskurs 6 uppnått kravnivån var lägre jämfört med riket i 10 av 11 delprov i ämnena engelska, matematik och svenska år 2012 (källa: Skolverkets statistik). Redogörelse från skolan över andel elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i varje enskilt ämne år 2012 saknas.

Andel elever i årskurs 9 som nått målen i samtliga ämnen år 2012 är 90,6 procent jämfört med riket där andelen är 77,4 procent. Det genomsnittliga meritvärdet för skolan är 199,4 vilket är lägre än rikets genomsnitt som är 211,4 samma år. En jämförelse över en tioårsperiod visar att resultaten generellt sett haft detta förhållande gentemot riket (källa: Skolverkets statistik). Skolans sammanställning för årskurs 9 över varje enskilt ämne visar att andel elever som uppnått kunskapskraven år 2012 ligger mellan 94 procent och 100 procent.

Helhetsbedömning

Vid Anders-Olofskolan har eleverna i stor utsträckning goda möjligheter att nå de nationella mål som minst ska uppnås. Det finns dock variationer i resultaten. Exempelvis är andelen elever som nått målen i samtliga ämnen högre jämfört med riket medan det genomsnittliga meritvärdet för skolan är betydligt lägre än rikets genomsnitt. Skolan står således inför vissa utmaningar.

För att kunna identifiera skolans utmaningar krävs det att Anders-Olofskolan utvecklar sitt kvalitetsarbete och att det dokumenteras. Av tillsynen framgår att skolans rektor tillsammans med lärarna måste se till att verksamhet och resultat i större utsträckning följs upp och utvärderas och att beslut om förbättringsåtgärder tas. Vid tiden för tillsynen saknar skolan dokumenterad information om måluppfyllelse, analys av förbättringsområden och beslut om förbättringsåtgärder. Skolan liksom huvudmannen riskerar därmed gå miste om konstaterade utvecklingsbehov.

För att alla elever vid skolan ska få den utbildning de har rätt till är det viktigt att skolan finner lösningar som möjliggör stöd till elever med annat modersmål än svenska. Skolan måste också se över och förbättra processen kring särskilt stöd och elevhälsans roll. Därutöver måste skolan arbeta för att alla elever ska känna sig trygga och garanteras en lugn studiemiljö.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på några områden som huvudmannen och ansvarig rektor måste åtgärda. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ragunda kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 15 oktober 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning:

Ragunda kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Skolan måste vidta de åtgärder som krävs för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero.
- Skolans plan mot kränkande behandling måste motsvara skollagens krav.

Motivering:

Trygghet och studiero

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektorn eller lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med elevs ordningsstörande beteende.

Vid Anders-Olofskolan genomförs förebyggande aktiviteter. Exempelvis genomförs löpande värdegrundsövningar och övningar om samarbete och respekt. Därtill är skolans utrymmen alltid bemannade av vuxna som ska finnas tillhands. Detta framkommer i intervjuer och av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av.

Trots skolans åtgärder visar tillsynen att det förekommer att elever inte är trygga i skolan och att studieron inte alltid är tillfredställande. Det förekommer

exempelvis att lektioner störs av elever som inte hör till aktuella klassen. Detta framkommer i elevintervjuer. Av intervjuer med lärare, elever och företrädare för elevhälsan framkommer att yngre elever ibland kan känna sig utsatta på grund av äldre elevers beteende och att det ibland råder ett hårt språkbruk på skolan. Därutöver framkommer i uppgift från rektorn att omkring 8 procent av de svarande i en elevenkät någon gång upplevt otrygghet och otrivsel på skolan.

Skolinspektionen bedömer att Anders-Olofskolan måste vidta ytterligare åtgärder för att tillförsäkra alla elever en lärmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Plan mot kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det årligen för varje verksamhet upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som skolan avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionen har tagit del av Anders-Olofskolans plan som dateras februari 2013. Planen innehåller bland annat Anders-Olofskolans vision, förebyggande insatser, beskrivningar av rutiner vid fall av kränkande behandling och en allmänt hållen redovisning för utvärderingen av fjolårets plan.

Planen saknar en redogörelse för hur föregående års åtgärder genomförts. De åtgärder som beskrivs är av mer allmän karaktär och det framgår inte hur åtgärderna ska följas upp. Skolinspektionens tillsyn visar att det finns behov av insatser för att tillförsäkra Anders-Olofskolans elever trygghet och studiero. I skolans plan mot kränkande behandling framgår dock inte vilka insatser som är nödvändiga utifrån Anders-Olofskolans specifika behov. Utöver detta hänvisar planen till inaktuella bestämmelser, exempelvis den tidigare lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att Anders-Olofskolan och Ragunda kommun måste upprätta en plan mot kränkande behandling som motsvarar skollagens krav.

Författning:

5 kap. 3 och 6 §§ skollagen

6 kap. 8 § skollagen

Särskilt stöd**Bedömning:**

Ragunda kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Skolan måste ge studiehandledning på modersmålet till de elever som har behov av det.
- Rektorn måste se till att behovet av särskilt stöd utreds i varje enskilt fall.
- Åtgärdsprogrammen måste alltid ange vilka behoven är.

Motivering:*Studiehandledning på modersmålet*

Skolförordningen anger att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Studiehandledning på modersmålet är en form av särskilt stöd. Detta innebär att stödet ska individanpassas utifrån elevens utredda behov och dokumenteras i det åtgärdsprogram som utarbetats för eleven.

Vid Anders-Olofskolan finns elever med annat modersmål än svenska som har bedömts vara i behov av studiehandledning. Detta framkommer i intervju med rektorn. Skolan saknar modersmåls lärare i dessa språk. Därför har rektorn bedömt att studiehandledning på modersmålet inte kan ges.

Skolinspektionen vill framhålla vikten av de elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på sitt modersmål ges detta. Studiehandledning kan utformas på olika sätt. Det är således inte tillräckligt att göra bedömningen att studiehandledning på modersmålet inte kan erbjudas mot bakgrund av att skolan saknar modersmåls lärare. Studiehandledning syftar till att stödja ämnesundervisningen via det språk som eleven talar. Exempel på verktyg och insatser är lexikon, digital information och ämnesläromedel på modersmålet. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att Anders-Olofskolan måste ge studiehandledning på modersmålet till de elever som har behov av det.

Utredning om behovet av särskilt stöd

Av skollagen framgår att det ska anmälas till rektorn i de fall det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter. Rektorn har ansvar för att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt. Om en utredning visar att en elev behöver särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd och ett åtgärdsprogram ska utarbetas. Åtgärdsprogrammet ska beslutas av rektorn. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn istället besluta att åtgärdsprogram *inte* ska utarbetas.

Vid Anders-Olofskolan identifieras de elever som kan vara i behov av särskilt stöd. Dock har processen som leder fram till att särskilt stöd ges eller inte ges ej varit fungerande. Detta framkommer i intervjuer med rektorn och lärare. Tillsynen visar att signal om svårigheter hos elev i övervägande fall leder till att åtgärdsprogram utarbetas. Utredning om behovet av särskilt stöd görs i varierande grad. I intervjuer med rektor och lärare framkommer att skolan har behov av att tydliggöra skillnaden mellan lärarnas uppdrag att individanpassa och ge stöd i undervisningen och det arbete som ska bedrivas för de elever som behöver *särskilda* stödinsatser. Skolinspektionen bedömer att rektorn måste se till att det för varje enskilt fall görs en utredning.

Skolan har tillgång till en elevhälsa som uppfyller skollagens krav gällande de professioner som ska ingå. Elevhälsan nyttjas i varierande omfattning vid utredning om särskilt stöd. Detta framkommer i intervjuer med lärare och personal från elevhälsan. Skolinspektionen vill framhålla vikten av att samråd sker med elevhälsan vid utredningsarbetet, *om det inte är uppenbart obehövt*. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska eleven ges detta och ett åtgärdsprogram ska utarbetas efter beslut av rektorn.

Behovsbeskrivningar i åtgärdsprogrammen

Enligt skollagen ska det av ett åtgärdsprogram framgå vilka elevens behov är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärder ska följas upp och utvärderas. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av saknar i vissa fall tydliga beskrivningar av vilka behov som eleven har.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att rektorn måste se till att de åtgärdsprogram som utarbetas på skolan uppfyller skollagens krav.

Författning:

5 kap. 4 § skolförordningen

3 kap. 8–9 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning:

Ragunda kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn måste se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Rektor måste se till att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudman-
nen.

Motivering:*Systematiskt kvalitetsarbete*

Skollagen anger att varje skolenhet ska bedriva ett kvalitetsarbete genom att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbetet genomförs.

Vid Anders-Olofskolan finns, enligt rektorn, brister i kvalitetsarbetet. Tillsynen visar att kunskapsresultaten främst följs upp på elevnivå. På skolnivå görs ingen analys kring elevernas resultat i förhållande till målen och kunskapskraven. Detta framkommer i intervju med rektorn. Exempelvis saknas sammanställning över andel elever i årskurs 6 som klarat kunskapskraven inom varje enskilt ämne.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att rektorn måste se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Dokumentering av kvalitetsarbetet

Av skollagen framgår att det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Vidare framgår av förarbetena att för att en verksamhet ska kunna utvecklas är det viktigt att det finns ett system där skolan kontinuerligt rapporterar till huvudmannen vilka resultat och förslag till förbättringar det lokala kvalitetsarbetet lett fram till.

Anders-Olofskolan saknar dokumenterad information om måluppfyllelse, analys av förbättringsområden och beslut om förbättringsåtgärder. Skolan liksom huvudmannen riskerar således gå miste om konstaterade utvecklingsbehov. Den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av ger främst en översiktlig bild av olika aktiviteter som ska genomföras under kommande år. I detta ingår bland annat utvärderings-, uppföljnings- och planeringstillfällen.

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste se till att skolans kvalitetsarbete dokumenteras och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Författning:

4 kap. 4–7 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning:**

Ragunda kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Skolan måste erbjuda språkval i enlighet med författningarna.
- Skolan måste se till att elevhälsan arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen.

Motivering:*Språkval*

Skolförordningen anger att eleverna som språkval ska erbjudas minst två av språken franska, spanska och tyska. En elev får istället för ett av dessa språk välja modersmålsundervisning, svenska alternativt svenska som andraspråk, engelska eller teckenspråk.

Vid Anders-Olofskolan har eleverna möjlighet att i språkvalet välja mellan franska, tyska eller så kallad "förstärkt svenska/engelska". Eleverna ges inte möjlighet att välja modersmålsundervisning, svenska som andraspråk eller teckenspråk. Detta framgår av skolans språkvalsblankett. I intervju med elever framkommer att alternativet "förstärkt svenska/engelska" är otydligt angående vilket språk som faktiskt gäller. Vidare framkommer att dessa lektioner inte alltid handlar om undervisning i svenska eller engelska utan snarare är en möjlighet för elever att arbeta med andra ämnen.

Skolans erbjudande av språkvalet är inte förenligt med skolförordningen eftersom det inte ger eleverna möjlighet att välja modersmålsundervisning, svenska som andraspråk eller teckenspråk. Vidare måste det vara tydligt för eleverna att de ska kunna välja antingen svenska eller engelska. Språken svenska och engelska måste vara ett reellt alternativ för alla elever. Detta måste skolan åtgärda.

Elevhälsa

Enligt skollagen ska skolan se till att eleverna har en bra miljö för sin kunskapsutveckling och personliga utveckling. Elevhälsans roll ska därför främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Det innebär att elevhälsan ska bidra till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Vidare ska elevhälsan arbeta med mer generellt inriktade uppgifter som rör elevernas arbetsmiljö, till exempel skolans värdegrund, arbetet mot kränkande behandling, undervisningen om tobak, alkohol och andra droger, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning. Elevhälsan ska också stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål och i det individuellt riktade arbetet har elevhälsan därför ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling.

Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För de medicinska insatserna ska det finnas tillgång till skolläkare och skolsköterska. Dessutom ska eleverna ha tillgång till psykolog

och kurator, och det ska finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Elevhälsan regleras alltså dels genom att det för eleverna ska finnas en elevhälsa som omfattar vissa insatser, dels genom kraven på att det i skolan ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och personal med specialpedagogisk kompetens. Ett syfte med bestämmelserna har varit att stimulera samverkan mellan den särskilda elevvården (kurator och psykolog), skolhälsovården och de specialpedagogiska insatserna.

Elevhälsan på Anders-Olofskolan har en grundbemanning med en skolsköterska, en skolkurator och en specialpedagog. Dessa kompetenser befinner sig på skolan en eller ett par dagar i veckan i varierande omfattning. Skolläkare och skolpsykolog kallas in vid behov för specifika insatser på initiativ av skolsköterska, skolkurator eller rektorn. Tanken är att elevhälsans samtliga ovan nämnda kompetenser ska träffas regelbundet i det så kallade "Stora EVT" för att hantera aktuella frågor. I praktiken sker dock inte träffarna i "Stora EVT" alltid som planerat.

I intervjuer med rektorn och med företrädare för elevhälsan framkommer att det inte sker ett kontinuerligt och strukturerat samarbete mellan samtliga kompetenser som ska ingå i elevhälsan och mellan elevhälsan och övrig personal på skolan. Elevhälsan arbetar främst reaktivt med insatser rörande enskilda eleverna. Detta framkommer i intervju med företrädare för elevhälsan.

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan måste arbeta förebyggande och hälsofrämjande, utifrån de behov som finns vid skolan, för att stödja elevernas utveckling mot målen i enlighet med skollagens intentioner.

Författning:

9 kap. 5–6 §§ skolförordningen

2 kap. 25 § skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800)

Ragunda kommun en anmärkning.

Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Det framgår inte alltid i de individuella utvecklingsplanerna vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering:

Enligt skollagen ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan vid utvecklingssamtalet ge omdöme om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Anders-Olofskolan använder ett digitalt system för individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen som är gemensamt för Ragunda kommun. Utvecklingssamtal genomförs varje termin då en individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen upprättas. Detta framkommer bland annat av den dokumentation Skolinspektionen tagit del av samt i elevintervjuer. De utvecklingsplaner Skolinspektionen tagit del av innehåller skriftliga omdömen som summerar elevernas kunskaper i relation till kunskapskraven. I flera planer saknas dock en tydlig framtidsytande del som anger vilka insatser som skolan behöver sätta in för att eleven ska nå målen och kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Insatserna är i vissa fall beskrivna i generella termer.

En individuell utvecklingsplan ska sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt. Skolans ansvar för undervisningen och dess insatser är således centrala att redogöra för. Anders-Olofskolan måste därför utveckla sina individuella utvecklingsplaner så att det tydligare framgår vad eleven behöver utveckla för att nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Mot bakgrund av att skolan har rutiner för uppföljning av kunskapsresultaten, att elevernas utveckling i relation till kunskapskraven dokumenteras i de individuella utvecklingsplanerna och att utvecklingssamtal genomförs gör Skolinspektionen bedömningen att bristerna i de individuella utvecklingsplanerna är mindre allvarliga. Skolans rektor och Ragunda kommun förutsätts åtgärda bristerna och någon redogörelse behöver inte lämnas till Skolinspektionen.

Författning:

10 kap. 13 § skollagen, 11 kap. 16 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Håkan Sandström och utredaren Stina Johansson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Marcus Rönnegård
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måloppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet redovisas i ett sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka

åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).